

EL DOCUMENT DEL MES DE L'ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Març 2019. Núm. 22

Els armats d'Andorra la Vella

La desaparició d'una tradició lligada a les processons de Setmana Santa

Fa gairebé mig segle que ha desaparegut una tradició ben arrelada i documentada a Andorra la Vella. Es tracta dels 'armats', un grup de joves de la parròquia, que desfilaven vestits de soldats romans durant la Setmana Santa.

Processó del Corpus a la plaça Príncep Benlloch. Any 1951. ANA- FFP, 1980

Les festivitats religioses formen part de la nostra cultura i tradicions. La Setmana Santa era una de les celebracions més esperades antigament per la devoció popular, tant pel que fa als actes religiosos, com per les processons. Els diumenges de Quaresma, període que s'inicia el Dimecres de Cendra, era costum fer el Via Crucis pel barri antic de la vila d'Andorra la Vella, circuit que es mantenia a les processons de Setmana Santa. També s'ha de destacar una altra processó: la del dia de Corpus.

El recorregut principal de la comitiva s'iniciava a l'església de Sant Esteve, passava pel cap del Carrer, es dirigia al Pui, transcorria pel centre històric i retornava a l'església per la placeta Sant Esteve.

Els armats

Representen els soldats romans que custodiaven la Passió de Crist i en molts llocs van integrar-se a les processons de Setmana Santa. El terme 'armats' és el més estès a Catalunya on algunes fonts apunten que aparegueren a la primera meitat del segle XVIII. La vestimenta i elements més característics eren el casc, cuirassa, llança, escut i espardenyes, tot i que hi ha especificitats segons les localitats.

Una imatge dels armats de l'any 1907 al costat de l'antiga presó del Quart d'Andorra. Autor: Amadeu Bordalba_@Fundació Valenti Claverol (imatge protegida amb drets d'autors reservats. PROHIBIDA expressament la reproducció)

Si bé normalment els armats encapçalaven la processó, a Andorra la Vella hi ha indicis que assenyalen que podrien fer el circuit de manera paral·lela a la processó. Al capdavant el capità, que es distingeix dels altres per la seva vestimenta; una trompeta d'ordres, un grup de timbalers i la resta de soldats.

Al davant del tabernacle, marxaven el cònsol de la parròquia i dos veïns amb el pendó. Al darrere, els escolans amb la creu processional i, finalment, després del tabernacle, els fidels devots.

Els armats a Andorra la Vella estaven formats per una vintena de joves de la parròquia, entre els quals destacava el capità. Les representacions principals dels armats es duien a terme el Dijous Sant i el Divendres Sant. Es tractava d'una activitat formada pels joves de la parròquia, molts dels quals cantaven les caramelles de Pasqua.

Una de les funcions dels armats el dijous Sant era muntar guàrdia al monument -terme popular per definir el lloc on està el Santíssim- en el qual hi havia un armat a cada costat. Es guardava vetlla i els fidels mostraven la devoció com a mostra de respecte i de condol.

Els armats fent "guàrdia" davant l'església. Any 1958. Arxiu Parroquial de Sant Esteve

El Divendres Sant, quan es feia fosc, sortia una processó solemne que duia el tabernacle pels carrers de la vila. Algunes fonts assenyalen que la manca d'assistents va fer decidir els capellans a traslladar-la al Dijous Sant¹, un fet que es constata al llibre d'actes del Quart d'Andorra.²

Probablement, l'activitat estava coordinada per la parròquia eclesiàstica amb la col·laboració del Quart, ja que al llibre d'actes s'esmenta la demanda d'ajut del rector de la parròquia per a una subvenció per a organitzar els armats³.

¹ Julián, E.: Setmana Sant. Escriptors d'avui, escriptors d'aquí. Sant Jordi. Centre de la Cultura Catalana.1998. p.62-65

² Llibre d'actes del Quart d'Andorra_07-04-1954_3r Contribuir en part a un [rebut]presentat pel [Reverent] Lluís Pujol, per organitzar "els armats"en la professó del Dijous Sant.

³ *Ibidem*

El creixement urbanístic i l'afluència de turisme van suposar impediments per la sortida de les processons i això en va accelerar la desaparició, que se situa entre finals de la dècada dels 60 i principis del 70, i així ho manifesten alguns testimonis. Hi ha, de fet, documents fotogràfics fins a mitjans del anys 60 del segle XX.

En l'actualitat a Andorra només Ordino i Sant Julià conserven la processó del Divendres Sant però cap d'elles tenen 'armats'.

Els armats a les escales de Casa de la Vall. Any 1959. Arxiu Parroquial de Sant Esteve.

Una de les processons que encara es manté ben viva prop de casa nostra és la de La Seu d'Urgell

Agraïment a mossèn Ramon Sàrries pel seu assessorament

Podeu enviar les vostres propostes, suggeriments o consultes a:

arxiu@comuandorra.ad

Comú d'Andorra la Vella